

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 1:50. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII

Ob začetku leta.

Če se ozremo nazaj ter objektivno presojava uspehe našega združnega gibanja, lahko z mirno vestjo trdimo, da je bilo naše delo v preteklem letu uspešno in da se teh uspehov moremo le veseliti.

Iz nič smo polagoma rastle le vsled mogočne volje, ki smo jo pokazali vselej takrat, kadar je val naših sovražnikov navalil na nas, da nas razbije in napravi nesposobne za nadaljnje delo.

S precejšnjimi uspehi in zavestjo, da smo popolnoma vršili in gojili združno nalogo in zavest, stopamo v novo leto, čili in preizkušeni, s trdno in odločno voljo, tudi v novem letu delati z vsemi močmi za združno korist in njenih idealov.

Preizkusili in presodili smo v preteklem letu svoje lastne hibe in napake, strelili smo se vseh presodkov do kogarkoli, gojili smo osebno ljubezen in spoštovanje med članstvom, ljubezen in zaupanje do združništva in s temi lastnostmi oboroženi imamo garancijo do nadaljnjih uspehov.

Stopnjema se bomo bližali svojemu končnemu cilju, cilju zavojevanja združne ideje in njenega razmaha na gospodarskem, socijalnem in kulturnem polju.

Za vse nas, ki smo obremenjeni z raznimi človeškimi slabostmi veljaj obljuba, v tem letu spoznavati samega sebe stremeti po izobrazbi poedincev in celote, gojiti osebno spoštovanje in varovati osebno čast in čast celokupnih združnikov železničarjev.

Z medsebojnim spoštovanjem bo vzklió še večje in potrebno medsebojno zaupanje, ki je prvi predpogoj za uspešen razmah združnega delovanja.

Vodijo naj nas uspehi in izkušnje preteklega leta k novim združnim uspehom, za koristi združnikov in človeštva.

Vsi za enega, eden za vse bodi naša parola v boju za obstanek razreda, ki ječi pod kapitalističnem izžemanjem sedanjega družabnega reda.

Vsi na delo, da bo bilanca uspehov koncem leta še popolnejša in uspešnejša.

Vsi na delo za gospodarsko osamosvojitve!

Naša zadruga.

V 12. številki »Narodnega Gospodarja« (leto XXV.) priobčuje gospod I. Avsenek zanimiv članek, ogledalo za marsikatero zadrugo, njen odbor in njene člane.

Nekdaj in sedaj.

Letos o Božiču bo preteklo ravno 80 let, odkar je prva neznatna delavska organizacija odprla svojo malo prodajalno v Rochdale. Skromen je bil ta začetek, malokdo se je zmenil zanj in vendar je dal povcd razvoju konsumnih organizacij na združni podlagi skoraj pri vseh narodih k razvoju, ki je v nekaterih državah dosegel naravnost nepričakovane uspehe. Skoraj povsod pa se konsumna organizacija ni razvijala enakomerno, skoraj povsod je združno gibanje velikokrat naredilo nategoma tri korake naprej, potem pa dva nazaj.

Človeku se zdi, da je tudi razvoj našega domačega združnega gibanja takoj po vojski naredil tri korake naprej, potem pa dva nazaj. Zato je umestno, da se ob 80-letnici združne misli spomnimo na one ideje, ki so jih imeli začetniki tega gibanja in jih primerjamo z našimi sedanjimi razmerami in nazori.

Najvažnejše ideje prvih zadrugarjev so bile pred 80 leti:

1. Vsakoletni čisti dobiček se zadrugarjem ne razdeli po njihovih deležih, ampak po svoti njihovih nakupov, toda tudi to šele takrat, ko so iz dobička rokrite vse obresti izposojenega denarja, ko je dobila na dobičku svoj delež amortizacija združnih investicij in ko so bile primerno dotirane rezerve. Iz tega principa vidimo jasno, da zadrugarjem takrat ni bilo predvsem do svojega lastnega dobička, da so zadrugarji hoteli imeti najpreje dobro utemeljeno in vedno naraščajočo združno premoženje, da je bila za nje skupna združna lastnina nič manjšega pomena kot osebne koristi.

In sedaj? Zadruga, ki se še sedaj drže teh nazorov, so vedno redkejšje, postale so bele vrane. Povsod hočejo čimprej in najpreje zadostiti vsem željam in zahtevam zadrugarjev — in teh ni malo —

po osebni koristi. Le prepogosto prevladuje mnenje: ker je zadruga ustanovljena v dobrobit združnikom, moramo čimpreje in čim hitreje razdeliti med njene člane vse, kar je zadruga zaslužila. Saj lastnega združnga premoženja nam tako ni treba, posodijo nam ga lahko kreditne zadruge.

2. Pred 80. leti so si prvi zadrugarji postavili kot princip, da se v zadrugah mora vse kupovati in prodajati proti takojšnjemu plačilu. To so razumevali tako, da niso samo združniki morali v združni prodajalni plačevati takoj vse, kar so kupili, ampak da je tudi zadruga morala plačati takoj vse, kar je kupila. V ta namen so zbirali že pred ustanovitvijo cele mesece revne delavske groše. Šele ko so zbrali, da so mogli kupiti nekaj vreč blaga, so odprli prodajalno.

In sedaj? Zadruga se ustanavljajo z deleži, ki so po navadi tako majhni, da z enim kupiš komaj kilo sladkorja. Da zadrugar zbira denar in ga posodi zadrugi za nakup, kdaj in kje smo to čuli? Plačevanje proti gotovini je redko in še v teh redkih slučajih se mora boriti zadruga z velikimi težavami. Vsak bi rad imel od zadruga vse na kredit. Da bi pa zadruga sama plačevala naročeno blago takoj po prejemu, spada med izjeme. Normalna stvar je, da si vsaka zadruga najprej išče kredita — seveda ne pri lastnih članih in šele potem začne obratovati, ko ga je dobila. Ravnotako je normalna stvar, da obseg obratovanja zavisi popolnoma od tako dobljenega tujega kredita. Čimveč dobi tujega kredita, tembolj se razvije, čim manj ga ima, tem težje životari. Skoraj v izjemnih slučajih tiči pa pri dobljenem kreditu denar lastnih združnikov.

3. Rochdalski združniki so si kot tretji princip postavili politično in versko nevtralnost. Politična nevtralnost jim je bila potrebna, ker so si s svojimi idejami hoteli odpreti pot v vse kroge in sloje, pa naj bodo ti bogati ali revni. Verska nevtralnost jim je bila potrebna, ker se je njihovo gibanje začelo v deželi, kjer imajo sicer protestantje večino, toda niso sami, kjer pa je bilo in je vse polno različ-

Zdrav, trgovski temelj zadruga, regulacija normalnega konsuma potom prodajnih cen.

Za nemoten prehod sedanje uprave G. posl. na združno podlago se zahteva še gotove podrobnosti.

To so zahteve, ki jih moramo le pozdravljati.

Take zahteve je stavila svoj čas ob naši ustanovitvi tudi direkcija Zagreb — in nikdar nismo čutili nikakega pritiska, če smo pametno in pošteno delali.

S 1. I. 1925 se nameravamo kartelirati pri nakupu in prodaji, da ne bo končni uspeh poslovnega leta 1925 radi ločene uprave v prvih 3 mesecih relativno različen. V tem času se lahko ujediniimo glede obsega in načina prodaje, pošiljanja na progo, principa in višine kreditiranja itd.

Stvar bodočega upravnega odbora je, da si izdelata nov poslovnik tako za upravni in nadzorni odbor, kakor tudi za vse trgovsko poslovanje.

Skušnja ki jo imajo upravitelji enega kakor drugega podjetja ni brez vrednosti.

Tovarišem od bivše južne železnice pa povemo, da ne jamramo in da nam ne teče voda v grlo.

Načeli smo vprašanje fuzije res mi, ali zato, ker enkrat se mora to vprašanje rešiti, tako ali tako.

Mi ne profitiramo s fuzijo dosti.

Ob koncu leta 1924 imamo na člana 300 Din deleža, za 210 Din rezervnega kapitala 36 Din drugih fondov 800 Din ugodnega posojila in 130.— Din davčne rezerve — potem ko smo odšteli že dividende za leto 1924.

Prometa imamo še preveč, ugodnosti relativno dosti, pravnih razlogov ni, da bi se ozirali na pomoč ali na kak izhod.

Pridobimo v toliko, da se vodstvo res lahko specializira, da se vrše nakupi v večjem stilu (in tu pride pri nas v poštev samo drobnarija, mast in kava).

Glavno pa je, da je urejeno in rešeno vprašanje ob katerega se spodtikajo železničarji, direkcija — in navsezadnje tudi mi.

Ni tu osebnih ambicij, — ker povečano zadrugo bo upravljala nov odbor — in ta bo voljen od vseh bodočih članov.

Naloga sedanjega odbora pa je, da presodi objektivno položaj lastne zadruga in sistem lastne uprave, da se ozira pri določevanju bodoče uprave na vse dobre in slabe skušnje združne prehranjevalne oblike — da se ne zapelje na ulico dobro in mirno se razvijajočo Gosp. poslovalnico.

Težak bi bil pozneje očitek, da smo bili oportunisti.

Cenik glavnih predmetov živil za mesec december 1924.

vrsta blaga	enota	Din
Moka pecovna 0 gg	kg	6.30
„ mehka	„	6.—
„ krušna	„	4.50
„ ajdova	„	6.50
„ ržena	„	4.80
„ koruzna	„	3.50
Zdrob pšenični	„	6.50
„ koruzni	„	4.40
Otrobi pšenični	„	2.—
„ koruzni	„	1.50
Testenine makaroni dom. italijanski	„	10.—
Riž I vrste	„	18.—
„ II	„	10.—
„ II	„	8.50
Koruzna v zrnu	„	2.80
Fižol	„	5.50
Sladkor kocke	„	16.50
„ sipa	„	14.50
Kava I vrste	„	54.—
„ II	„	44.—
„ žgana	„	58.—
Cikorija Frank	„	23.50
Kava Kne p	„	14.—
Mast domača	„	37.—
„ amerikanska	„	31.—
Olje olivno	„	28.—
Milo	„	6.50
Slanina prekajena	„	40.—
Milo »Schicht«	„	18.—
„ »Zlatorog«	„	16.50
Med cvetlični	„	24.—
Sir	„	50.—
Češple domače	„	9.—
„ bosanske	„	12.—
Suhe hruške	„	5.50
Rozine Ia	„	28.—
Mandelni	„	52.—
Platno domače za rjuhe	m	50.—
Kotenina rujava	m	40, 18
Madapolan	m	19.50
Šifon	m	17.50
Platno za predpasnike	m	22, 23
Klot črni	m	64, 55
Barveni tisk	„	24, 26
Platno za brisače	„	26, 28
Nogavice ženske	par	22, 34, 42
„ moške	„	14, 26, 30
„ otroške	„	14, 16, 17
Čevlji moški	„	75, 320, 460
„ ženski	„	200, 300, 500
„ otroški	„	„

Poleg tu navedenih predmetov zadruga nudi svojim članom zbog ugodno sklenjenih dogovorov še sledeče predmete:

Obleke za moške in otroke, narejene ali po meri, ali sukno na metre, dobi vsak član proti nakaznici zadruga pri tvrdki

I. Kune v Ljubljani, Gosposka ulica, ki ima v zalogi izključno češko in angleško blago.

Perilo vseh vrst, si člani istotako proti izkaznici nabavijo pri tvrdki »Triglav« v Ljubljani, Kolodvorska ulica. Izključno samo češko blago.

Čevlje vseh vrst moške in ženske, sandale, ima zadruga v zalogi od tvrdke Roglič v Mariboru. Solidno in trpežno blago.

Tudi ima zadruga v zalogi obuvala iz čevljarnice »Nabavljalne zadruga drž. nam. v Ljubljani. Tudi ti izdelki so po svoji okusnosti, trpežnosti in solidnosti in radi absolutno konkurenčnih cen priporočljivi.

Komur vzorci v zadrugi ne ugajajo, se dobavljajo čevlji tudi po meri v delavnici, seveda proti nakaznici zadruga.

Sukno na metre si člani lahko nabavijo pri tvrdki »Textiliana« v Kočevju proti nakaznici.

Za vse tu navedene predmete nudi zadruga svojim članom radi ugodnih dogovorov nabavo na odplačevanje na mesečne obroke.

Višina kreditov in mesečnih obrokov za nabavo goraj omenjenih predmetov, se odmerja po višini mesečnih dohodkov in po stanju nedvigljenih dividend.

Člane vsled tega pozivamo, da se poslužujejo za nabavo le goraj omenjenih ugodnosti.

Vsa naročila se izvrše osebno ali pismeno v združni pisarni, kjer dobe člani tudi vsa tozadevna nakazila in pojasnila.

V splošnem naj se drže člani sploh, da vse kar potrebujejo, kupujejo le v zadrugi.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vse dopisovanja zmožne člane prosimo za sodelovanje.

Članki, vesti, predlogi, nasveti, se radevolje sprejemajo in uporabljajo, četudi niso slovnično dovršeni. Take članke in dopise uredništvo samo predela.

Izogibati pa se je brezpogojno člankov politične in osebne vsebine, ker tako pisani članki gredo v uredniški koš.

Kdor hoče, da ne bo pisal za koš, naj take stvari odloži v političnem časopisju.

Program našega lista je le gospodarsko združno vzgojnega in informativnega značaja.

Uredništvo se hoče strogo držati tega programa, ker hoče z vzgojnim delom iz vseh članov ustvariti eno dušo in eno telo, da kot taka enota uspešneje nastopamo proti izžemalcem poveljne dobe.

Uredništvo.

VSEM ČLANOM ŽELI SREČEN BOŽIČ
Upravni odbor in uredništvo.

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic« v Sloveniji.

Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 150. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII

Ob začetku leta.

Če se ozremo nazaj ter objektivno presojujemo uspehe našega združnega gibanja, lahko z mirno vestjo trdimo, da je bilo naše delo v preteklem letu uspešno in da se teh uspehov moremo le veseliti.

Iz nič smo polagoma rastle le vsled mogočne volje, ki smo jo pokazali vselej takrat, kadar je val naših sovražnikov navalil na nas, da nas razbije in napravi nesposobne za nadaljnje delo.

S precejšnjimi uspehi in zavestjo, da smo popolnoma vršili in gojili združno nalogo in zavest, stopamo v novo leto, čili in preizkušeni, s trdno in odločno voljo, tudi v novem letu delati z vsemi močmi za združno korist in njenih idealov.

Preizkusili in presodili smo v preteklem letu svoje lastne hibe in napake, streljali smo se vseh presodkov do kogarkoli, gojili smo osebno ljubezen in spoštovanje med članstvom, ljubezen in zaupanje do združništva in s temi lastnostmi oboroženi imamo garancijo do nadaljnjih uspehov.

Stopnjema se bomo bližali svojemu končnemu cilju, cilju zavojevanja združne ideje in njenega razmaha na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju.

Za vse nas, ki smo obremenjeni z raznimi človeškimi slabostmi veljaj obljuba, v tem letu spoznavati samega sebe stremeti po izobrazbi poedincev in celote, gojiti osebno spoštovanje in varovati osebno čast in čast celokupnih združnikov železničarjev.

Z medsebojnim spoštovanjem bo vzkliko še večje in potrebno medsebojno zaupanje, ki je prvi predpogoj za uspešen razmah združnega delovanja.

Vodijo naj nas uspehi in izkušnje preteklega leta k novim združnim uspehom, za koristi združnikov in človeštva.

Vsi za enega, eden za vse bodi naša parola v boju za obstanek razreda, ki ječi pod kapitalističnem izžemanjem sedanjega družabnega reda.

Vsi na delo, da bo bilanca uspehov koncem leta še popolnejša in uspešnejša.

Vsi na delo za gospodarsko osamosvojitve!

Naša zadruga.

V 12. številki »Narodnega Gospodarja« (leto XXV.) priobčuje gospod I. Avsenek zanimiv članek, ogledalo za marsikatero zadrugo, njen odbor in njene člane.

Nekdaj in sedaj.

Letos o Božiču bo preteklo ravno 80 let, odkar je prva neznatna delavska organizacija odprla svojo malo prodajalno v Rochdale. Skromen je bil ta začetek, malokdo se je zmenil zanj in vendar je dal povcd razvoju konsumnih organizacij na združni podlagi skoraj pri vseh narodih k razvoju, ki je v nekaterih državah dosegel naravnost nepričakovane uspehe. Skoraj povsod pa se konsumna organizacija ni razvijala enakomerno, skoraj povsod je združno gibanje velikokrat naredilo nategoma tri korake naprej, potem pa dva nazaj.

Človeku se zdi, da je tudi razvoj našega domačega združnega gibanja takoj po vojski naredil tri korake naprej, potem pa dva nazaj. Zato je umestno, da se ob 80-letnici združne misli spomnimo na one ideje, ki so jih imeli začetniki tega gibanja in jih primerjamo z našimi sedanjimi razmerami in nazori.

Najvažnejše ideje prvih zadrugarjev so bile pred 80 leti:

1. Vsakoletni čisti dobiček se zadrugarjem ne razdeli po njihovih deležih, ampak po svoti njihovih nakupov, toda tudi to šele takrat, ko so iz dobička rokrite vse obresti izposojenega denarja, ko je dobila na dobičku svoj delež amortizacija združnih investicij in ko so bile primerno dotirane rezerve. Iz tega principa vidimo jasno, da zadrugarjem takrat ni bilo predvsem do svojega lastnega dobička, da so zadrugarji hoteli imeti najpreje dobro utemeljeno in vedno naraščajočo združno premoženje, da je bila za nje skupna združna lastnina nič manjšega pomena kot osebne koristi.

In sedaj? Zadruga, ki se še sedaj drže teh nazorov, so vedno redkejše, postale so bele vrane. Povsod hočejo čimprej in najpreje zadostiti vsem željam in zahtevam zadrugarjev — in teh ni malo —

po osebni koristi. Le prepogosto prevladuje mnenje: ker je zadruga ustanovljena v dobrobit združnikom, moramo čimpreje in čim hitreje razdeliti med njene člane vse, kar je zadruga zaslužila. Saj lastnega združnega premoženja nam tako ni treba, posodijo nam ga lahko kreditne zadruge.

2. Pred 80. leti so si prvi zadrugarji postavili kot princip, da se v zadrugah mora vse kupovati in prodajati proti takojšnjemu plačilu. To so razumevali tako, da niso samo združniki morali v združni prodajalni plačevati takoj vse, kar so kupili, ampak da je tudi zadruga morala plačati takoj vse, kar je kupila. V ta namen so zbirali že pred ustanovitvijo cele mesece revne delavske groše. Šele ko so zbrali, da so mogli kupiti nekaj vreč blaga, so odprli prodajalno.

In sedaj? Zadruga se ustanavljajo z deleži, ki so po navadi tako majhni, da z enim kupiš komaj kilo sladkorja. Da zadrugar zbira denar in ga posodi zadrugi za nakup, kdaj in kje smo to čuli? Plačevanje proti gotovini je redko in še v teh redkih slučajih se mora boriti zadruga z velikimi težavami. Vsak bi rad imel od zadruga vse na kredit. Da bi pa zadruga sama plačevala naročeno blago takoj po prejemu, spada med izjeme. Normalna stvar je, da si vsaka zadruga najprej išče kredita — seveda ne pri lastnih članih in šele potem začne obratovati, ko ga je dobila. Ravnotako je normalna stvar, da obseg obratovanja zavisi popolnoma od tako dobljenega tujega kredita. Čimveč dobi tujega kredita, tembolj se razvije, čim manj ga ima, tem težje životari. Skoraj v izjemnih slučajih tiči pa pri dobljenem kreditu denar lastnih združnikov.

3. Rochdalski združniki so si kot tretji princip postavili politično in versko nevtralnost. Politična nevtralnost jim je bila potrebna, ker so si s svojimi idejami hoteli odpreti pot v vse kroge in sloje, pa naj bodo ti bogati ali revni. Verska nevtralnost jim je bila potrebna, ker se je njihovo gibanje začelo v deželi, kjer imajo sicer protestantje večino, toda niso sami, kjer pa je bilo in je vse požno različ-

nih verskih sekt. Ta princip so izvajali tako strogo, da niso od svojega gibanja odbijali nikogar in da se je v njihovi družbi dobro počutil vsak pristaš zadrugne ideje, dasiravno je tam dobil pristaše njemu drugače popolnoma tujih in celo nasprotnih naziranj.

In sedaj? Dejansko se izvaja samo princip verske nevtralnosti, to pa iz lahko umljivega razloga, ker je pri nas mero dajno vsepovsod samo eno versko naziranje. Vsi smo katoličani. Zato pa je tem obupnejše stanje principa politične nevtralnosti. Dasiravno nima ta članek namena, da bi rešil vprašanje, ali se naše zadrugno gibanje sploh še more otresti dnevnih politike, vendar je treba resnici na ljubo povedati, da enotnega zadrugnega gibanja pri nas nimamo. Nekaj solidarnosti in pojmovanja o skupnosti najdemo morda le še v vrhovih posameznih zadrugnih organizacij. Čim bolj pa se pomikamo od vrhov, tem večja nasprotstva opazamo. Vedno bolj redke so zadrugne, kjer v odborih delujejo zadrugniki različnih prepričanij, vedno bolj postajajo zadrugne, posebno pri volitvah odbora, predmet vsakdanjih političnih bojov. Stika med posameznimi zadrugami v enem in istem kraju skoraj ne najdeš, včasih moraš žalibože ugotoviti celo pomanjkanje lojalnosti in vljudnosti.

4. Rochdalski zadrugarji so vpeljali v svojih zadrugah enake pravice (tudi volivne) in enake dolžnosti za vse zadrugarje brez razlike na spol. Ta princip za naše razmere nima danes tistega posebnega pomena, kakor ga je imel za takratne angleške razmere, ko so proletarski krogi imeli največje boje, da vsaj delavcem priborijo njihove pravice. V dobi takratne pomanjkljive politične vzgoje in ravno tako pomanjkljive zavednosti v delovnih slojih je bil ta princip svetla točka, ki je posebno povdarjala splošno solidarnost, ki je nujen predpogoj za uspeh v vsakem boju, pa naj se gre za te ali one pravice.

5. Samo radi popolnosti slike navajamo še zadnji princip Rochdalskih zadrugnikov, ki pravi, da mora njihova zadruga žrtvovati najmanj dva in pol odstotka vsega dobička v izobrazbo svojih zadrugnikov. Ta princip moremo razumeti le, če vpoštevamo, da je začetek zadrugnega gibanja padel ravno v dobo prvega probujanja angleškega delavstva. Angleško delavstvo je že v prvih bojih za svoje pravice zapazilo, da je njegov najhujši sovražnik nevednost. Delavski voditelji so tako spoznali, da neizobražene delavske mase ne morejo razumeti ne zavednosti, ne solidarnosti, da je izobraženo delavstvo pripravljeno na velike žrtve v dosego svojih skupnih ciljev in da brez kul-

turnega napredka ni socialnega. Ta misel se je širila z bliskovito hitrostjo med vsemi delavci, in zadrugniki ji niso mogli drugače pomagati, kot da so določili del svojega skupnega dobička za izobrazbo.

In sedaj? Tudi pri nas žrtvujejo zadrugne veliko v kulturne namene. Toda motivi še niso tako globoki, kot so bili pri prvih zadrugarjih. Po navadi se votirajo take svote le na pobudo enega ali nekaterih članov odbora, večina pa za take stvari nima zmisla in bi rada celo protestirala, pa si ne upa, ker bi jo bilo potem sram. Zato pa tudi dotacije dobička nimajo nobenih splošnih enakih ciljev, so ponavadi le odsev dotičnih lokalnih razmer. Zadrugniki se jih pogosto sploh ne zavedajo, ko jih uživajo: to je ravno slabo na celi stvari.

Te misli so se nam vzbudile, ko smo preišljevali 80-letnico zadrugnega gibanja. Povedane so brez ozira na levo in desno. Imajo pa namen, da pomagajo iskati pot, kako je treba vzbuditi v vsakem posameznem zadrugniku več zmisla za zadrugno sodelovanje in več zmisla za žrtve, ki so zvezane s takim sodelovanjem. In tega nam danes ravno manjka. Članov štejejo naše zadrugne, hvala Bogu že na stotisoče, zavednih zadrugarjev pa premalo. Tako dr. Avsenik.

V splošnem se tudi nam ne more očitati, da smo zadnji, nezavedni zadrugarji.

Uredba in pravila predvidevajo glede rezervnega kapitala in drugih fondov pametna načela.

Vprašanje kreditiranja je poglavje zase, ki ga bom drugod obravnavali.

V strankarskem oziru smo imeli dosedaj srečo — izjema ustanovni občni zbor. V odboru na sejah še ni padla dosedaj beseda o politiki, o raznih železniških organizacijah se ni poznal ali čutil dosedaj vpliv nobene tuje korporacije.

Upajmo, da bo hodila zadruga po začrtani poti.

Naredili smo komaj en korak — napredovali bomo še, prišla bo tudi reakcija, nazadovanje.

Naj nas to ne moti, to so doživeli vsi zadrugarji, vse zadrugne.

Čez desetletja se bo le poznalo, da se je delalo, da smo prišli za korak naprej.

(Opomba uredništva): Članek z dostavkom smo priobčili, ker se v bistvu krije s težkočami in pojavi tudi v naši zadrugi. Vodil nas je pri tem edino plemenit zadrugni namen.

Rezervni fond.

Po razdelitvi čistega dobička od leta 1924 — dwoodstotne dividende — naraste naš rezervni fond na preko 200 Din na člana.

Ni tedaj tako nevarna zadruga, kakor so nekateri prerokovali pred tremi leti.

Ker imamo dve struji zadrugarjev — to mora biti povsodi — in so želje in zahteve teh struj čisto nasprotni — pojasnimo tudi naše stališče glede rezervnega kapitala.

Po pravilih moramo dati 30% letnega čistega dobička v rezervni fond. Ker računamo pri prodaji na to, da delimo 2% dividende, da moramo dajati v posmrtninski fond itd. — mora biti čisti dobiček koncem leta ca 3.70% od celokupnega prometa, da nam ostane po odbitku 30% za rezervni fond res 2% za dividende.

Na ta način pobere rezervni fond nekaj nad 1% od prometa.

Tu sta dve struji.

Ena — teh je zelo malo — ki misli, da naj se takoj v začetku nabere toliko rezervnega kapitala, da je krito tudi jamstvo in da imamo v tem tudi zadosti obratnega kapitala.

S tem se ne strinjamo mi in mislim, da ogromna večina članstva tudi ne.

Kako pridejo prvi člani do tega, da ne dobe par let nobenih dividend, da oni postavijo vso rezervo, ves temelj. Prisesti potem k polni skledi je lahko, častno pa ni.

Ni pravično, da bi nabirali prvi prekomerno za pozneje došle.

Pa tudi drugi struji ne moremo ugoditi. Dajati same dividende, ne gre — kot smo navedli mora iti letno 30% od dobička v rezervni fond že radi pravil.

Da bi pa čisti dobiček zmanjšali — samo da bi ne bilo treba dajati za rezervni fond — tudi ne bodo člani zadovoljni — nekoliko dividende je le koristno.

Mislimo, da smo zadeli pravilno, srednjo pot.

Šele čez kakih 15 let se bo čutilo, da bo preveč rezervnega fonda. Takrat pa bodo gotovo tudi naše potrebe drugačne, podjetnost večja — in ves denar, ki se bo po 15. letih stekal v rezervni fond, se lahko naloži v hranilnico ali porabi za druge svrhe, kot stanovanja itd.

Tudi na Angleškem se je nabralo po zadrugah toliko rezerv, da že niso vedeli kam z denarjem in nabavljale zadrugne so prevzele tudi produkcijo lastnih potrebščin.

Nastale so tovarne, mlini, nakupovali so lastna posestva, kmetije — prišli so potem celo do lastnih plantaž za čaj, kavo, bombaž, ustvarili so si lastno trgovsko mornarico.

*Usem članom zadrugarjem želi
srečno in veselo novo leto
Upravni odbor in uredništvo.*

Slo pa je vse polagoma, po omenjenem principu roždalskih pionirjev.

Mi ne bomo doživeli takega razvoja, začeli pa smo zidati temelj.

Če tudi skromno, diletantsko in čeprav se nam smejejo in bagatelizirajo, da fantaziramo o zadrugah v Angliji.

Začeti se mora enkrat. In boljše je začeti danes kot jutri, boljše delati kot čakati, da se kaj ustvari samo po sebi.

Ne čas, ne ustvarijo leta, niti lepi zgledi naše bodočnosti — samo delo je ono, ki nam pomaga za korak naprej.

Podlaga vsemu napredku pa je zmerno in trajno nabiranje rezerv.

Z denarjem pride tudi ideja, agilnost in napredek.

O božičnici.

Dne 28. dec. je priredila nab. zadruga božičnico za revne otroke železničarjev.

Obdarovalo se je 74 otrok z oblačili ali čevlji in to po nalogu zaupnikov.

Povabljeni so bili tudi drugi otroci naših članov od 4—10. leta in je bilo treba otroka prigrasiti — da smo nazadnje vedeli računati s prostorom, z darili.

Razglasili smo to v zadrugi, v kurilnici in postaji Lj. gor. kol. — po sedmih dnevih so se prigrasili samo trije.

Nismo krivi mi, ako člani ne čitajo naših okrožnic. Posebne reklame pa tudi nismo mogli delati, ker z naše strani je bil to nekak poskus — ki se nam je še dosti posrečil.

Navzoči zastopnik direkcije g. centr. nadz. Vidic, kakor tudi postajni načelnik Ljubljana gl. kol. g. Ludvik nam sta čestitala k ideji in k moralnemu uspehu prireditve.

In sedANJI prireditelj je dobil nalog, da pripravi za drugo leto tudi božičnico, h kateri bo tudi direkcija prispevala.

Ker bo izzvala ta prireditev mnogo kritike — moramo pojasniti sledeče:

Že na občnem zboru dne 27. aprila je sprožil predsednik to vprašanje.

Predlog ni prišel niti do glasovanja. Pod vtisom, da še nismo zreli za take prireditve v okvirju zadruga — se ni odbor več zanjo zanimal.

Vkljub temu pa je eden naših članov naberačil v zadnjem času toliko, da je s tem poplačana cela prireditev in skoro vsa obdaritev. Iz tekočih dohodkov prispeva zadruga komaj 500 Din (Petsto Din).

Le tako se je upal upravni odbor glasovati za božičnico.

Naravno, da se ni moglo letos vsem ustreči, bodo pa prišli drugo leto drugi narvrsto.

70 otrok se je moralo pač zbrati od tisoč revnih in potrebnih.

Če bo na občnem zboru dovolj razumevanja, se obdari prihodnji božič še obilneje, če ne, bo pa bržkone zopet samo eden zbiral in delal, ki mu bodo potem zapet rekli »nikar, ste tako že zadosti obsovraženi...«

Na svetu, naj se da vsem ali pa nič — ne moremo slediti.

Prvič ne bi nihče dal, če se gre prosjačiti za vse, in potem se tudi ne bi našel človek, ki bi šel beračiti za to, da bo za božič rečimo moka 15 para cenejša, ali da dobi vsak otrok 2 dinarja.

Za kulturno prireditev, za veselje otrok se že žrtvuje človek — pri prostoškem materijalizmu se neha vsaka agilnost.

Bodi karkoli, kdor je videl solze veselja v očeh otrok, ki so stali okoli drevesa — se ne bo strašil truda in ne obrekovanja, da pripomore do zopetne božičnice.

Naj se zbudi v srcih članov zavest, ki bo privoščila svojim malčkom nedolžno veselje, skupne božičnice prih. leto.

Organizira se to lahko tako, da ne bo nihče prikrajšan.

Dobrodošel nasvet in organizator! Ako vsi sodelujejo, prispevajo malenkost, liter vina na otroke — se priredi prihodnji božič in vsako leto lahko drevesce, ki bo ostal vsem otrokom in starišem v dobrem, blagem spominu.

Tudi drevesček, varčevanje za darila, celo prireditev, in veselje med malčki vpliva na kulturo, na smisel za skupnost.

Ako se udomači taka prireditev — smo napravili v civilizaciji gotovo korak naprej.

Zgodovina narodnega gospodarstva in zadruga.

Narodno gospodarstvo se nam kaže v svojem zgodovinskem razvoju v raznih oblikah. Prva stopnja je naturalno gospodarstvo. To je oblika gospodarstva brez prometa, ker se v vsaki gospodarski edinici proizvaja vse to, kar potrebujejo njeni člani.

Enota je prvo družina, potem več družin skupaj in končno cele vasi in plemena. V kolikor je medsebojna izmenjava dobrin potrebna, se ta vrši v neposredni imenjavni istih. Delo se plačuje z oddajo v naravi, s pridobitvami pri živinoreji in poljedelstvu ali s predajo zemljišč v svrhu obdelave itd. Za pridobitev tujih pridelkov pa služi prebitek lastnih pridelkov. Tako se zamnjujejo rokodelski pridelki za poljedelske pridelke, za živino ali za kože itd.

Značilno za to dobo je gospodarsko načelo, da je gospodarstvo radi ljudstva, da krije potrebo ljudstva na dobrinah.

Kakor že gori rečeno, ni v tej dobi skoro nikakega gospodarskega prometa, odnosno le v zelo neznatni meri.

S tem, da so se edinice razvile in razširile, se je tudi promet razširil in polagoma preide gospodarstvo v obliko lokalno omejenega prometa. Prvo so trgi, ki se razvijajo v sedežih škofij in samostanov in na važnih križiščih. Lastniki trgov so povabili trgovce, da so zamenjali prebitek lastnih pridelkov za druge, katerih v lastnem gospodarstvu niso proizvajali. Iz trgov se razvijajo mesta, v katerih so se trgovci in obrtniki stalno nastanili.

Mesto se loči v gospodarskem kakor tudi v političnem oziru od dežele. Kljub temu pa tvori mesto z okolico 6—10 km gospodarsko edinico.

Gospodarsko prometno sredstvo je denar, kateri posreduje zamenjavo dobrin. Tedaj se še le razvije pojem cen, ki je bil prejšnji dobi še neznan. Obrtniki prodajo svoje izdelke po gotovi ceni za gotov denar, ne kakor v prejšnji dobi v zamenjavo proti drugim pridelkom.

Mesta so potom zakonodaje in naredb določevali cene pridelkov in jih ščitili napram uvozu iz drugih gospodarskih edinic.

V tej dobi se razvija v mestih združništvo cehev, katero urejuje obrtniški stan.

Gospodarsko načelo prve gospodarske dobe, da se potem gospodarstva krije potrebe ljudstva nadbrinah, se v tej dobi začena spreminjati v kapitalistični smeri. Trgovina, obrt in poljedelstvo ne služijo več v pokritje potrebe, temveč proizvodnja dobrin sev rši v svrhu pridobitve.

Z razvojem državne oblasti v absolutistični dobi se razširi tudi gospodarstvo iz omejenega lokalnega prometa polagoma na celo državo. Država si vedno bolj pridobiva na vplivu na gospodarskem polju. Potom zakonodaje, zaščitnih carin, zboljšanju prometnih sredstev skuša pospešiti razvoj domače obrti in industrije in prilagoditi gospodarske razmere potrebam v državi. To dobo imenujemo dobo državno vezanega gospodarstva.

Razvoj trgovine in tehnike, naraščaj prebivalstva, političen razvoj v demokratičnem duhu, vse to povzroči, da se vedno bolj manjša državni vpliv na gospodarstvo, nastopi doba popolnoma prostega gospodarskega prometa, doba, v kateri prosto tekmuje trgovina in industrije celega sveta. Za to tekmovalje je pa potrebno premoženje, s katerim se organizira proizvodnja in izrab dobrin. To je toraj doba kapitalizma.

V boju proti izrastkom kapitalizma se tedaj začena razvijati združništvo. Zadruga imajo namen, da pospešijo pridobit-

ve ali gospodarstvo svojih članov s skupnim gospodarskim obratom.

Zadruga ne delajo v svrhe pridobitve. Nakup zadrug se vrši po možnosti neposredno pri producentu, prihranijo se toraj izdatki za posredovalno vmesno trgovstvo. Prodaja se pa blago po nakupni ceni z malim režijskim prebitkom. A tudi eventualni dobiček, ki ga ima zadruga, pride vsem članom v prid. Ali se dobiček koncem leta razdeli med člane, ali pa preide v rezervni fond, ki je skupna last vseh članov.

Zadruga toraj ne stojijo na kapitalističnem stališču, temveč postavljajo prvotno gospodarsko načelo, ki ga je kapitalizem postavil na glavo, zopet na noge.

Gospodarstvo naj služi razvoju in dobrobitju skupnosti, ne pa posameznika.

In v tem leži visoki in etični pomen **zadružništva**.

V nadaljnjem razvoju nas dovede zadružništvo gotovo do nove gospodarske dobe, do dobe socijaliziranega kapitalizma.

Zadružni vestnik.

Na razna vprašanja, kako pridejo oni do živeža, ki ne morejo v Ljubljano:

Saj niti ni treba, da hodijo vsi v Ljubljano osebno po živež.

Oni, ki naročajo — in si puste vedno vse poslati, pričajo, da jim je čisto vse eno, da so postreženi točno in hitro, kakor da so prišli sami v prodajalno. Pa ne zgube dneva in dnevne mezde.

V kolikor prodaja zadruga nekaterim samo proti gotovini (kot penzionistom), pošljemo živež ravno tako na progo, z računom in položnico. Znesek naj se potem vplača takoj pri poštne uradu. Če bi dotičnik ne poravnal računa do prihodnjega prvega, se mu ne da več živil, znesek pa se iztirja potom direkcije.

Volitev delegatov.

Glasom zapisnika občnega zbora z dne 13. julija 1924 se je sprejel dostavek k členu 38 zadružnih pravil, ki se glasi:

Članstvo morejo zastopati na skupščini delegati ali njih namestniki, ki si jih izvoli članstvo posameznih volilnih okolišev do konca februarja v letu.

V pozivu na skupščino mora biti navedeno, ali se vrši isto po delegatih ali po članih.

Skupščini, ki se vrši po delegatih, smejo prisostvovati tudi ostali člani, toda brez pravice do glasovanja.

Kot volitveni okoliš se smatra posamezna službena mesta, sporazumno z prizadetim članstvom pa določi upravni odbor lahko okoliš po krajevnih razmerah.

Zborovanje za volitev delegatov je treba razglasiti običajnim službenim potom v dotičnem okolišu vsaj 8 dni preje z navedbo dnevnega reda, kraja in časa, kar določi upravni odbor sporazumno z zaupnikom ali članstvom.

O izidu zborovanja je treba obvestiti upravni odbor in sporočiti ime delegatov.

Voli se na vsakih začetih 30 članov posameznega okoliša po en delegat in njega namestnik.

Na občnem zboru ima delegat glasov, kolikor članov zastopa, — največ seveda 30.

Na teh zborovanjih se stavlja konkretne predloge za občni zbor, predlaga kandidate za upravni in nadzorni odbor itd.

Delegati vzdržujejo stike med načelstvom in članstvom, nadzirajo poslovanje zadruga po progi in se jih smatra kot zaupnike članstva.

POZIVAMO

članstvo, da nam stavi pravočasno primerne konkretne predloge, pismeno ali potom dosedanjih zaupnikov, upravnemu odboru, glede velikosti okolišev, števila članstva in v smislu pravil tudi druga navodila ali želje.

Vse te predloge je uposlati upravnemu odboru najkasneje do dne 15. januarja 1925, ker namerava upravni odbor v mesecu februarju t. l. razpisati volitev delegatov.

Okoliše je določiti za progo Bohinjska Bistrica - Jesenice - Ljubljana - Metlika - Celje - Velenje - Dravograd.

Člani naj nam javijo, koliko postaj hočejo združiti v en okoliš ali volilno okrožje.

Upravni odbor sedaj nudi priliko vsem, da se izjavijo, kakor žele, če bi naziv ne bil tak kot pričakujemo, potem bo okoliše določil upravni odbor sam. — Sedaj imajo člani priliko, da ne bo pozneje nepotrebne kritike.

Vprašanja in odgovori.

G. Š. Zakaj je pri nas rum dražji kot v Celju?

Odgovor: Za rum se plača v Ljubljani mestna trošarina 15 Din od litra. To podraži rum, ker so trošarine občin izven Ljubljane precej manjše.

Vprašanje: Zakaj je tudi vino dražje?

Odgovor: V Ljubljana znaša mestna užitnina 2 Din na liter, v Novem mestu samo 50 para. Zato bodo tudi tam razlike.

To objavimo, da ne bo nesporazuma. Članom na deželi bo povečini ugajalo, da si kupijo te pijače doma.

Mi pa nočemo agitirati za alkohol.

Cenik

glavnih predmetov živil

za mesec januar 1925.

vrsta blaga	enota	Din
Moka pecivna 0 gg	kg	6.40
„ mehka	„	6.10
„ krušna	„	4.60
„ ajdova	„	6.50
„ ržena	„	4.80
„ koruzna	„	3.20
Zdrob pšenični	„	6.50
„ koruzni	„	4.20
Otrobi pšenični	„	2.—
„ koruzni	„	1.50
Testenine makaroni dom. italijanski	„	10.—
Riž I vrste	„	10.—
„ II	„	8.50
Koruzna v zrnu	„	3.—
Pižol	„	5.50
Sladkor kocke	„	16.50
„ sipa	„	14.50
Kava I vrste	„	56.—
„ II	„	48.—
„ žgana	„	58.—
Cikorija Frank	„	23.50
Kava Kneip	„	14.—
Mast domača	„	37.—
„ ameriška	„	32.—
Olje namizno	liter	25.—
Olje olivno	„	26.—
Milo	kg	6.50
Slanina prekajena	„	40.—
Prekajeno meso	„	39.—
Milo »Schicht«	„	18.—
„ »Zlatorog«	„	16.50
„ »Gazela«	„	16.—
„ terentinovo	„	19.—
Sir	„	50.—
Češple domače	„	9.—
„ bosanske	„	12.—
Suhe hruške	„	5.50
Rozine Ia	„	28.—
Mandelni	„	52.—
Med	„	24.—
Jabolka sveža	„	3.—
Polenovka	„	26.50
Slaniki	kom.	3.—
Metle riževe velike	„	15.—
„ „ male	„	14.—
Platno domače za rjuhe	m	50.—
Kotenina rujava	m	40, 18
Madapolan	m	19.50
Šifon	m	17.50
Platno za predpasnike	m	22, 23
Klot črni	m	64, 55
Barveni tisk	„	24, 26
Platno za brisače	„	26, 28
Nogavice ženske	par	22, 34, 42
„ moške	„	14, 26, 30
„ otroške	„	14, 16, 17
Čevlji moški	„	75, 120, 460
„ ženski	„	200, 310, 350
„ otroški	„	

Zadruga kupuje steklenice prazne: 1 l in 1 1/2 l od 1.50 do 2.50 Din.

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbenecv državnih železnic« v Sloveniji.

Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani